

Reflektionsbok om patientsamverkan

Recenserad bok: *Delaktighet och patientmedverkan*

Författare: Ann Catrine Eldh (red.)

Förlag: Studentlitteratur (205 sidor), Lund, 2018. Första upplagan

I boken *Delaktighet och patientmedverkan* behandlas fenomenet och begreppet patientdelaktighet. Bokens redaktör är Ann Catrine Eldh som är biträdande professor i omvårdnad, Linköpings universitet och docent i vårdvetenskap vid Uppsala universitet.

Det här är en bok som riktar sig till såväl studerande som yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård och omsorg. Och det ger boken en extra kraft och tyngd. Men boken kan också med fördel läsas av andra aktörer som exempelvis beslutsfattare och även patienter.

I boken medverkar flera författare och forskare inom olika professioner och forskningsområden. Boken består av totalt sex kapitel: 1) "Introduktion", 2) "Patientdelaktighet – dåtid, nutid och framtid", 3) "Patientdelaktighet och medverkan hos barn och unga", 4) "Patientdelaktighet och medverkan hos vuxna med fysisk ohälsa", 5) "Patientdelaktighet och medverkan hos vuxna med psykisk ohälsa", 6) "Patientdelaktighet och medverkan hos äldre". Boken inleds med ett förord av Lars Sandman, professor i hälso- och sjukvårdsetik vid Linköpings universitet.

I förordet fokuseras en hel del på etik där patientmedverkan diskuteras utifrån etikens "tunna" och "tjocka" begrepp. Sandman skriver:

"Den förvirrande mångfald som råder kring begreppet patientdelaktighet kan delvis förklararas med att patientdelaktighet är ett tjockt begrepp – alla vill kunna säga att de gör patienter delaktiga" (s.12).

Bokens första kapitel utgör en kort och kärnfull introduktion och är skriven av bokens redaktör. När vi talar om patientdelaktighet är dialogen mycket viktig. Ann Catrine Eldh skriver följande:

"Patientdelaktighet kan förefalla vara enkelt att både definiera som begrepp och säkerställa i praktik. Men många människor har en uppfattning om vad patientdelaktighet är och utgår från sin egen, ibland avgränsade, definition av begreppet. Det faktum att dessa uppfattningar om vad patientdelaktighet är inte alltid stämmer överens med varandra försvårar dialogen kring och strövan efter patientens delaktighet. Vidare kan variationen av uppfattningar, definitioner eller avgränsningar av begreppet komplicera uppföljning och utvärdering av patientens delaktighet" (s.17).

Hela boken är skriven på ett sådant sätt så att läsaren ska kunna reflektera och föra vidare diskussioner om delaktighet och patientmedverkan. Det gör samtliga författare i boken på ett

skickligt och pedagogiskt sätt. I boken möts läsaren av flera goda exempel och fallbeskrivningar. Hela framställningen i boken består av inslag med teori och praktik.

I bokens inledande kapitel sker begreppsdefinitioner. Eldh skriver följande om begreppet patient:

”I den här boken används begreppet patient som ett samlingsbegrepp för den person som för egen del har kontakt med hälsovård, sjukvård eller omsorg, på grund av hälsa, ohälsa eller risk för ohälsa” (s.19).

Budskapet i boken genom de olika fallbeskrivningarna är att ”vården som helhet tar ansvar för att införliva patientdelaktighet i teori och praktik” (s.21). Eldh sammanfattar avsikten med boken med följande ord:

”Eftersom patientdelaktighet bygger på principer och värderingar är boken inte föreskrivande, utan problematiserande. Författarna till boken gör inte anspråk på en slutgiltig uttolkning av begreppet patientdelaktighet och inte heller föreskrivs en metod för hur delaktighet kan säkerställas. Boken kan hellre ses som en diskussionspartner, med utgångspunkt i aktuell kunskap men också andra nutida förutsättningar, till exempel lagtexter och samhällsliga värderingar” (s.23).

För den som vill läsa mer inom området finns det rikligt med referenser. Varje kapitel avslutas med referenslistor. Totalt finns 300 hänvisande referenser i boken.

Boken har en tydlig struktur och upplägg. Varje kapitel avslutas med en

kärnfull sammanfattning. Här ges det möjlighet för läsaren att stanna upp och reflektera. Den är välskriven och intressant att läsa och den stimulerar till eftertanke och reflektion precis som är utlovat i bokens förord. Bokens samtliga författare har lyckats prestera väl skrivna kapitel som stimulerar just till diskussion. Det här en bok som starkt rekommenderas till alla så kallade ”professionella tjänsteutövare: ”personal” som beskrivs inledningsvis i boken. Alla kan nämligen läsa den här boken. Den är tillgänglig, lättläst och motiverande. Kort och gott det som utmärker en god text.

Jörgen Lundahl
Docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet
och docent i trafikmedicin vid Umeå universitet.

Jorgen.Lundahl@socwork.gu.se
Jorgen.Lundahl@surgeri.umu.se